

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

DOI: <https://doi.org/10.32836/2521-666X/2021-76-3>

УДК 338.45:669(477)

Бондаренко Н.М.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри статистики, обліку
та економічної інформатики,
Дніпровський національний університет імені Олеса Гончара
Харакос Л.В.

викладач кафедри статистики, обліку
та економічної інформатики,
Дніпровський національний університет імені Олеса Гончара

Bondarenko Natalia, Harakoz Lilya

Oles Honchar Dnipro National University

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ МЕТАЛУРГІЙНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

ENTERPRISE DEVELOPMENT TRENDS IN METALLURGICAL INDUSTRY OF UKRAINE

Статтю присвячено дослідженню тенденцій розвитку підприємств металургійної галузі України. У роботі проаналізовано динаміку ВВП України за видами економічної діяльності та здійснено порівняння його питомої ваги у складі ВВП України та країн, що входять до складу Європейського Союзу; проаналізовано кількість суб'єктів господарювання на підприємствах металургійної галузі України; досліджено динаміку кількості працівників і середньої заробітної плати; проаналізовано обсяги реалізованої продукції металургійними підприємствами, результати їхньої діяльності та товарну структуру зовнішньої торгівлі у розрізі видів реалізованої продукції. Проведений аналіз діяльності підприємств металургійної промисловості України свідчить про наявність низки невирішених проблем, які потребують особливої уваги, навіть попри значні обсяги і стабільну структуру зовнішньої торгівлі продукцією даної галузі народного господарства.

Ключові слова: металургійні підприємства, промисловість, металургійна продукція, розвиток, виробництво.

Статья посвящена исследованию тенденций развития предприятий металлургической отрасли Украины. В работе проанализирована динамика ВВП Украины по видам экономической деятельности и проведено сравнение его удельного веса в составе ВВП Украины и стран, входящих в состав Европейского Союза; проанализировано количество субъектов хозяйствования на предприятиях металлургической отрасли Украины; исследована динамика количества работников и средней заработной платы; проанализированы объемы реализованной продукции металлургическими предприятиями, результаты их деятельности и товарная структура внешней торговли в разрезе видов реализуемой продукции. Проведенный анализ деятельности металлургических предприятий Украины свидетельствует о наличии ряда нерешенных проблем, требующих особого внимания, даже несмотря на значительные объемы и стабильную структуру внешней торговли продукцией данной отрасли народного хозяйства.

Ключевые слова: металлургические предприятия, промышленность, металлургическая продукция, развитие, производство.

In the economy of Ukraine, the leading role is inherent in the industrial sector, which is a key factor in its socio-economic development. This branch of the national economy has the greatest multiplier effect on the economic system of our country and thus forms the basis for sustainable development of the state. As a result, the industry promotes business development. Among the industries an important place is occupied by metallurgical production. Creating a significant share of GDP and being a significant source of attracting foreign currency through exports, metallurgical enterprises provide the necessary raw materials for the engineering, transport and construction industries, contributing to the further development of the economy. However, in modern conditions, domestic metallurgical producers are not in all cases able to meet the challenges and obstacles associated with the global crisis, overproduction of ferrous metals, increasing number of competitors in world markets, deteriorating demand for metallurgical products, especially low quality. The article is devoted to the study of development trends of enterprises of the metallurgical industry of Ukraine in modern conditions. The paper analyzes the dynamics of Ukraine's GDP by type of economic activity and compares its share in the GDP of Ukraine and the countries that are members of the European Union; the number of business entities at the enterprises of the metallurgical industry of Ukraine in general and in terms of large, medium, small and micro enterprises is analyzed; the dynamics of the number of employees and the average salary are studied and the factors influencing them are clarified; the volumes of products sold by metallurgical enterprises, the results of their activities and the commodity structure of foreign trade in terms of types of products sold are analyzed. The analysis of the activity of the enterprises of the metallurgical industry of Ukraine testifies to the existence of a number of unresolved problems that require special attention, even in spite of the significant volumes and stable structure of foreign trade in the products of this branch of the national economy.

Key words: metallurgical enterprises, industry, metallurgical products, development, production.

Постановка проблеми. Промисловість є чи не найголовнішим сектором економіки будь-якої країни світу, відіграючи важливу роль у забезпеченні ефективного економічного розвитку держави. Ця галузь народного господарства зумовлює суттєвий мультиплікативний вплив на економіку країни незалежно від рівня розвитку останньої, становить значну частину валового внутрішнього продукту (ВВП), здатна стимулювати інноваційну діяльність, забезпечити достатню кількість робочих місць, сприяти наповненню дохідної частини бюджету податками, а також збільшенню експорту виготовленої продукції, створюючи завдяки цьому надійний фундамент для подальших кількісних і якісних змін у суспільстві. Через це формування державою сприятливих умов для успішного функціонування промислового сектору має бути одним із пріоритетних напрямів спрямування зусиль.

Нині промисловість України переживає складні часи, оскільки спостерігається розбалансованість головних чинників промислового розвитку та невідповідність їх значення рівню високорозвинених країн. Даний сектор економіки функціонує в умовах впливу суттєвої кількості синергічно діючих чинників, які мають негативний сумарний ефект та зумовлюють сповільнення розвитку. До них можна віднести відсутність належного рівня державної підтримки, застарілість основних виробничих фондів, значний відтік висококваліфікованих кадрів, недосконалість нормативно-правового регулювання тощо. Упроваджені заходи карантинних обмежень у зв'язку з поширенням COVID-19 також позначилися на стані промисловості, хоча й не так суттєво, як на інших галузях народного

господарства, серед яких можна виокремити готельно-ресторанний бізнес, сферу обслуговування та розваг та роздрібну торгівлю непродовольчими товарами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження питань розвитку металургійної галузі України та її профільних підприємств знайшли відображення у працях багатьох учених, зокрема А.І. Амоші, В.І. Большакова, О.А. Мінаєва, Ю.С. Залозної, Л.А. Збарзської, Ю.В. Макогон, М.Г. Чумаченка, К.В. Гумелюк, В.І. Гунько та ін. Проаналізувавши наукові праці, можемо зробити висновок, що наявність значної кількості проблем сучасного розвитку підприємств металургійної галузі в Україні потребує подальшого дослідження.

Мета статті полягає у виявленні тенденцій розвитку підприємств металургійної галузі України в сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до КВЕД-2010, що отримав широке застосування для цілей класифікації і систематизації, насамперед, статистичних даних, було виокремлено чотири основні секції промисловості, а саме: секцію В «Добувна промисловість і розроблення кар'єрів», секцію С «Переробна промисловість», секцію D «Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря» та секцію Е «Водопостачання; каналізація, поводження з відходами» [1]. Кожна з них деталізована у розрізі певної кількості розділів, які, своєю чергою, мають власні групи. Це є зручним із погляду систематизування та оброблення з метою подальшого аналізу великого масиву даних.

Як можна побачити з табл. 1, промисловість протягом 2017–2020 рр. займала перше місце за розміром

Таблиця 1

Динаміка ВВП України за видами економічної діяльності у 2017–2020 рр., млн грн

Вид діяльності	2017	%	2018	%	2019	%	2020	%
Усього	2519561	100	3018190	100	3422830	100	3597228	100
сільське, лісове та рибне господарство (А)	303949	12,06	361173	11,97	356795	10,42	388726	10,81
промисловість (В+С+D+E)	632887	25,12	748977	24,82	791924	23,14	754613	20,98
будівництво (F)	64431	2,56	81259	2,69	107430	3,14	120274	3,34
оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів (G)	409994	16,27	471844	15,63	526299	15,38	585344	16,27
транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність (H)	191209	7,59	227256	7,53	264866	7,74	262408	7,29
тимчасове розміщування й організація харчування (I)	18727	0,74	25112	0,83	35311	1,03	26907	0,75
інформація та телекомунікації (J)	110296	4,38	138828	4,6	182667	5,34	208427	5,79
фінансова та страхова діяльність (K)	81369	3,23	97807	3,24	114658	3,35	132683	3,69
операції з нерухомим майном (L)	171674	6,81	206085	6,83	241493	7,06	267661	7,44
професійна, наукова та технічна діяльність (M)	86537	3,43	113354	3,76	141523	4,13	136832	3,80
діяльність у сфері адміністративного та доп. обслуговування (N)	35471	1,41	48571	1,61	62238	1,82	59356	1,65
державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування (O)	163798	6,5	212789	7,05	266656	7,79	303059	8,42
освіта (P)	133213	5,29	158620	5,26	172645	5,04	180980	5,03
охорона здоров'я та надання соціальної допомоги (Q)	76140	3,02	77130	2,56	95435	2,79	113280	3,15
мистецтво, спорт, розваги та відпочинок (R)	17376	0,69	20375	0,68	24053	0,70	22803	0,63
надання інших видів послуг (S, T)	22490	0,89	29010	0,96	38837	1,13	33875	0,94

Джерело: побудовано за даними [2]

питомої ваги у ВВП України, розрахованим за виробничим методом. Попри це її частка за досліджуваний період постійно скорочувалася. Найсуттєвіше зменшення питомої ваги промислового сектору відбулося у 2020 р. і становило 2,16 п. п. (або 9,33%).

Із метою оцінки стану вітчизняного промислового сектору доцільно здійснити порівняння його питомої ваги у складі ВВП України та країн, що входять до складу Європейського Союзу. Серед 14 країн ЄС, дані яких було використано для аналізу, Україна опинилася на 7-му місці, поступившись лише Ірландії (35,02%), Словенії (27,04%), Норвегії (25,83%), Польщі (24,67%), Словаччині (24,54%) та Німеччині (24,28%), що є досить непоганим показником (рис. 1). При цьому найменше значення частки промисловості у ВВП мала серед досліджуваних країн Франція, а саме

13,50%, що на 9,64 п. п. (або на 41,66%) менше за значення України.

Серед усіх чотирьох секцій промисловості України впродовж 2015–2020 рр. найбільша частка (> 50%) припадала на переробну промисловість (секція С), що підтверджує її визначальну роль для забезпечення конкурентоздатності країни та посилення її позиції у світовому економічному просторі. Проте динаміка за 2015–2019 рр. є спадною, що є результатом збільшення частки інших трьох секцій. Відновлення зростання у 2020 р. дало змогу значно наблизитися до значення 2015 р., а саме на 93,56% (рис. 2).

Переробна промисловість передбачає виробництво машин та устаткування, харчових продуктів, напоїв, одягу, паперових виробів, хімічної продукції, коксу та продуктів нафтоперероблення, гумових і пластмасових

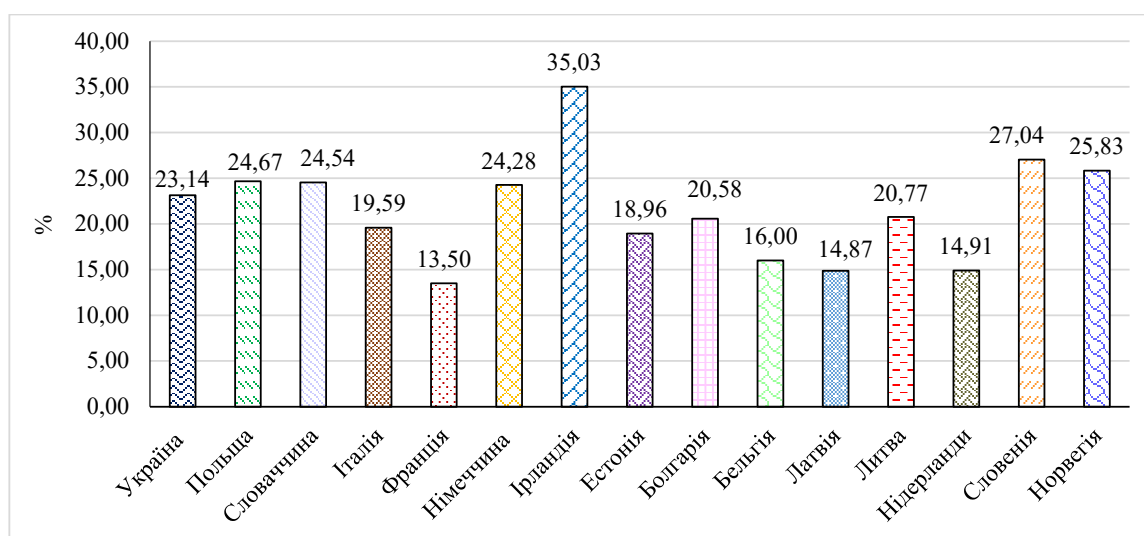

Рис. 1. Питома вага промисловості у ВВП України та країн ЄС у 2021 р.

Джерело: побудовано за даними [2; 3]

Рис. 2. Динаміка питомої ваги секції С у загальній вартості ВВП, що припадає на промисловість

Джерело: побудовано за даними [2]

виробів, меблів тощо. Одне з вагомих місць належить металургійному виробництву. Цінність металургійної промисловості для економіки України пояснюється тим, що на підприємствах цієї галузі народного господарства здійснюється виробництво сировини, яка в подальшому застосовується у будівельній, транспортній й машинобудівній промисловості. Після здобуття незалежності Україна успадкувала від колишнього СРСР потужний гірничо-металургійний комплекс, який за своїми масштабами становив понад 35% колишнього загальносоюзного гірничо-металургійного комплексу. Утім, у сучасних умовах вітчизняні виробники металургійної продукції виявляються далеко не завжди спроможними протистояти викликам та перешкодам, пов'язаним зі світовою кризою, надвиробництвом чорних металів, збільшенням чисельності конкурентів на світових ринках за рахунок представників таких країн, як Китай, Індія, Південна Корея, погіршенням попиту на продукцію металургійної промисловості, особливо невисокої якості.

Моральна застарілість обладнання, великий рівень його зношеності, що провокує істотне технологічне відставання від провідних країн світу, підвищення цін на сировину, зумовлене інфляційно-девальваційними процесами, висока ресурсо- та енергоємність, зменшення попиту з боку українських споживачів є чинниками, що стримують подальший розвиток даної галузі й потребують вирішення. Попри це Україна у 2020 р. випливила 20,62 млн т сталі, піднявшись із тринадцятої позиції на одинадцяту у світовому рейтингу виробників такого виду готової продукції, тоді як лідером залишається Китай. Окрім того, у цьому ж році Україна піднялася на дев'яте місце у світі із виробництва чавуну й посіла третє місце за величиною експорту металопродукції, більше половини якої експортується до Північної Америки, країн Азії, Близького Сходу та ЄС [4]. Проте у цьому міститься й негативний аспект, адже спрямування суттєвої частини продукції на експорт зменшує частку, яка надійде на внутрішній ринок для задоволення потреб національних споживачів, яким потім доведеться докуповувати таку продукцію за кордоном за вищими цінами.

Для забезпечення стійкого розвитку металургійної галузі необхідно у першу чергу сконцентруватися

на розвитку внутрішнього ринку. У такому разі дана галузь народного господарства буде меншою мірою залежати від зміни кон'юнктури світового ринку, загострення конкурентної боротьби та сприятиме розбудові національної економіки. А оскільки український ринок металургійної продукції недостатньо розвинений, виробникам металургійної продукції доводиться орієнтуватися переважно на збут в інші країни.

Для оцінки стану розвитку металургійної галузі України проаналізуємо кількість суб'єктів господарювання загалом та в розрізі великих, середніх, малих і мікропідприємств упродовж 2010–2019 рр. Такі відомості дадуть змогу з'ясувати динаміку й визначити найбільш розповсюджений тип у сучасних умовах (табл. 2).

За період із 2010 по 2019 р. кількість великих підприємств не перевищувала 5% й мала чітку тенденцію до зниження як у відносному, так і в абсолютному вираженні. Упродовж досліджуваного періоду кількість середніх підприємств (середня чисельність працівників від 50 до 250 осіб; балансова вартість активів від 4 до 20 млн євро; чистий дохід від реалізації продукції від 8 до 40 млн євро) коливалася в інтервалі від 13,96% до 18,10%. Переважають у металургійній галузі за чисельністю малі підприємства, котрі у 2010–2019 рр. становили близько 80% від загальної кількості, з яких близько 60% – мікропідприємства. На таку розповсюдженість цього типу вплинули менша затратність започаткування (потреба у стартовому капіталі) й більша простота організації малого підприємництва, а також вищі можливості для виконання нелегальних (тіньових) операцій. Загалом представлені показники металургійної галузі відповідають загальній тенденції, яка полягає у зменшенні кількості підприємств із 850 од. у 2010 р. до 792 од. у 2019 р., тобто на 58 од. (або на 6,82%).

Технологічний процес металургійної промисловості, крім того, що є доволі складним і потребує залучення працівників високої кваліфікації, є ще й трудомістким, тому постає потреба у значній кількості найманих робітників, що, своєю чергою, сприяє створенню робочих місць для економічно активного населення країни. із цього погляду цікавою є динаміка зайнятості на металургійних підприємствах, яка зображена на рис. 3.

Таблиця 2

Динаміка кількості суб'єктів господарювання

Роки	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Усього, од.	850	817	779	805	766	788	768	779	783	792
Великі, од.	38	40	37	33	26	28	21	23	24	23
Частка, %	4,47	4,9	4,75	4,1	3,39	3,55	2,73	2,95	3,07	2,9
Середні, од.	136	131	141	135	113	110	116	108	114	126
Частка, %	16	16,03	18,1	16,77	14,75	13,96	15,1	13,86	14,56	15,91
Малі, од.	676	646	601	637	627	650	631	648	645	643
Частка, %	79,53	79,07	77,15	79,13	81,85	82,49	82,16	83,18	82,38	81,19
З них мікро, од.	514	469	424	464	468	493	470	470	467	461
Частка, %	60,47	57,41	54,43	57,64	61,1	62,56	61,2	60,33	59,64	58,21

Джерело: розраховано та побудовано за даними [2]

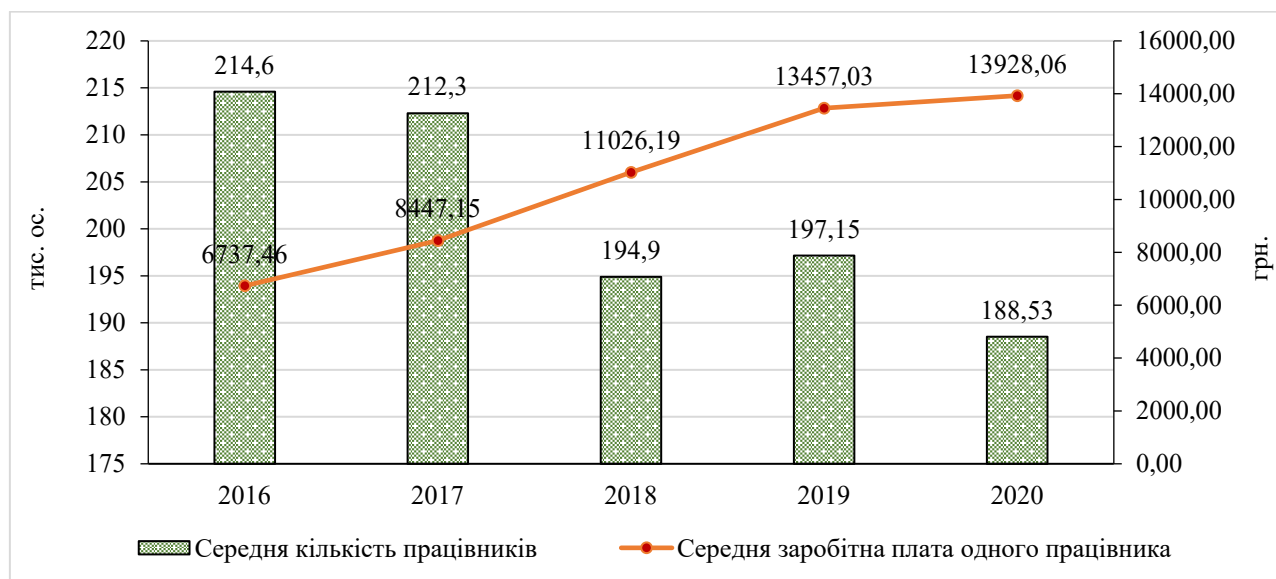

Рис. 3. Динаміка середньої кількості працівників і середньої заробітної плати на металургійних підприємствах

Джерело: побудовано за даними [2]

Із рис. 3 можна побачити, що середня кількість працівників, зайнятих на підприємствах металургійної галузі, мала протягом 2016–2020 рр. тенденцію до зниження. Винятком є лише 2019 р., у якому середня чисельність працівників зросла на 2,25 тис осіб (або на 1,15%) порівняно зі значенням попереднього року. Якщо зіставляти показники 2020 р. та 2016 р., то можна помітити скорочення кількості найманих робітників на 26,07 тис осіб (або на 38,69%). Подібна ситуація може бути зумовлена або зменшенням загальної кількості пропонованих робочих місць (наприклад, унаслідок автоматизації виробничого процесу, суттєвого скорочення обсягів виробництва, банкрутства підприємства тощо), або через відсутність зацікавленості економічно активного населення щодо працевлаштування в даній галузі (наприклад, у зв'язку з відсутністю перспектив, належної організації робочих місць, низького рівня оплати праці і т. ін.).

Розмір середньої заробітної плати на металургійних підприємствах України впродовж досліджуваного періоду мав стійку тенденцію до збільшення, унаслідок чого показник 2020 р. перевищив значення 2016 р. на 7 190,60 грн, тобто в 2,07 рази. Це зумовлено, зокрема, збільшенням мінімальних державних гарантій у сфері оплати праці задля забезпечення виконання відтворювальної функції заробітної плати та сприянням зростання податкових надходжень із неї. Мінімальний прожитковий мінімум повинен відповідати мінімальній кількості товарів, необхідних для підтримання життєдіяльності особи, тому його значення за умови подорожчання товарів теж потребує підвищення.

На металургійних підприємствах в останні роки склалася тенденція до перерозподілу частки фонду основної заробітної плати у бік її зменшення (за винятком 2019 р.) за зростання фонду додаткової зарп-

лати. Коливання питомої ваги основної частини фонду оплати праці впродовж 2017–2019 рр. у діапазоні від 55,45% до 56,20%, тоді як цей показник повинен досягати хоча б 70%, свідчить про наявні недоліки в організації оплати праці на підприємствах даної галузі народного господарства (рис. 4).

Із погляду характеристики розвитку галузі народного господарства, у тому числі й металургійної промисловості, значущим статистичним показником виступає обсяг реалізованої продукції, визначений як в абсолютному виразі, так і по відношенню до загальної величини реалізованої продукції промисловими підприємствами за декілька періодів. Значення цих показників у динаміці за 2016–2020 рр. представлено в табл. 3.

Як видно з табл. 3, упродовж аналізованого періоду стосовно динаміки обсягу реалізації металургійної продукції в абсолютному вираженні єдиної тенденції не простежувалося: протягом 2016–2017 рр. мало місце зростання, а починаючи з 2018 р. – спад. За період із 2016 по 2020 р. відбулося збільшення значення продажу зі 138 737,6 млн грн до 166 728,4 млн грн, тобто на 27 990,84 млн грн (або на 20,18%). При цьому розмах варіації щодо питомої ваги у підсумку до промисловості є відносно незначним і становить лише 2,42 п. п.

Згідно з класифікацією видів економічної діяльності України (КВЕД-2010), металообробна промисловість, відносячись до переробної промисловості (секція С), містить п'ять основних груп, назву та номер групи яких представлено на рис. 5.

Проведений аналіз обсягу реалізованої продукції металургійними підприємствами України в розрізі груп металургійного виробництва свідчить, що найбільше значення спостерігається за виробництвом чавуну, сталі та феросплавів (83,06%), тоді як найменше – за литтям

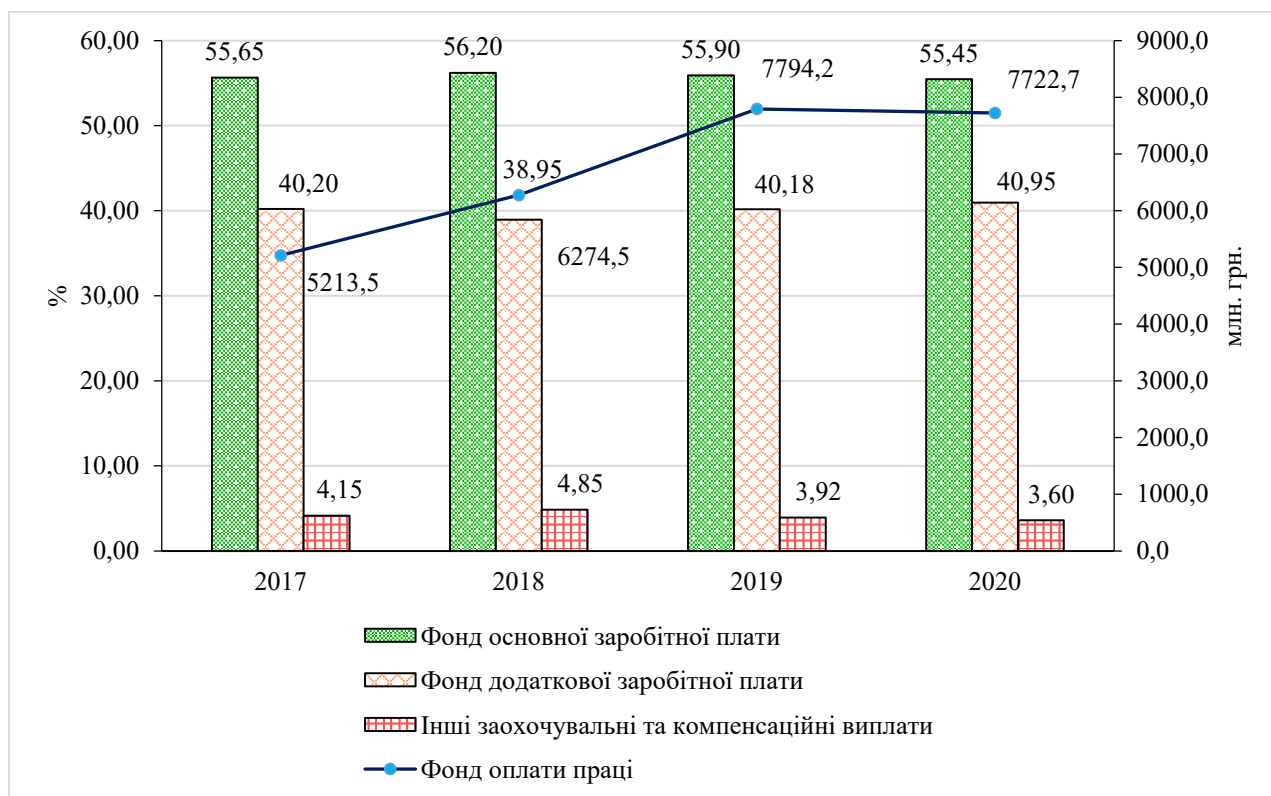

Рис. 4. Динаміка частки складників фонду оплати праці металургійних підприємств України

Джерело: побудовано за даними [2]

Таблиця 3

Динаміка обсягу реалізованої продукції металургійними підприємствами

Рік	Металургійне виробництво, млн грн	Частка у підсумку по промисловості, %	у 2020 р. до 2016 р.			
			обсягу виробництва		частки	
			Абс.	Відн., %	Абс.	Відн., %
2016	138737,6	15,53	–	–	–	–
2017	181888,9	16,17	43151,3	31,10	0,64	4,11
2018	227753,8	17,17	45864,9	25,22	1,00	6,21
2019	200234,6	14,66	-27519,2	-12,08	-2,52	-14,65
2020	166728,4	13,10	-33506,2	-16,73	-1,55	-10,58

Джерело: побудовано за даними [2]

Рис. 5. Класифікація підвидів металургійного виробництва за КВЕД 2010

Джерело: побудовано за даними [1]

металів (0,72%) (рис. 6). Подібний розподіл зумовлений як специфікою видобувної галузі, так і застарілістю технологій переробки металевих руд, оскільки для більшості з них проводиться лише первинне оброблення, після чого відбувається спрямування на експорт.

Виготовлення ж виробів із металу потребує високотехнологічної обробки, для якої потрібні передусім сучасне обладнання відповідного рівня потужності й працівники високої кваліфікації. Тому цей етап здійснюється, як правило, у країні, яка здійснює закупівлю.

Отримання чистого фінансового результату у вигляді прибутку є головною метою господарської діяльності металургійних підприємств та являє собою один

із ключових показників, що визначає її ефективність. Проте динаміка фінансового результату впродовж 2010–2019 рр. у розрізі великих, середніх та малих підприємств є значною мірою негативною (збитковою), особливо це стосується великих підприємств. До причин подібної ситуації можна віднести високу енергоємність та ресурсоємність через застарілість основних виробничих фондів, несприятливу кон'юнктуру ринку тощо. Позитивні зміни відбулися щодо середніх підприємств, які починаючи з 2014 р. почали зменшувати рівень збитковості, а в 2017–2019 рр. були прибутковими. Показник 2019 р. перевищив значення 2010 р. на 3 681 549 тис грн, тобто майже у вісім разів (рис. 7).

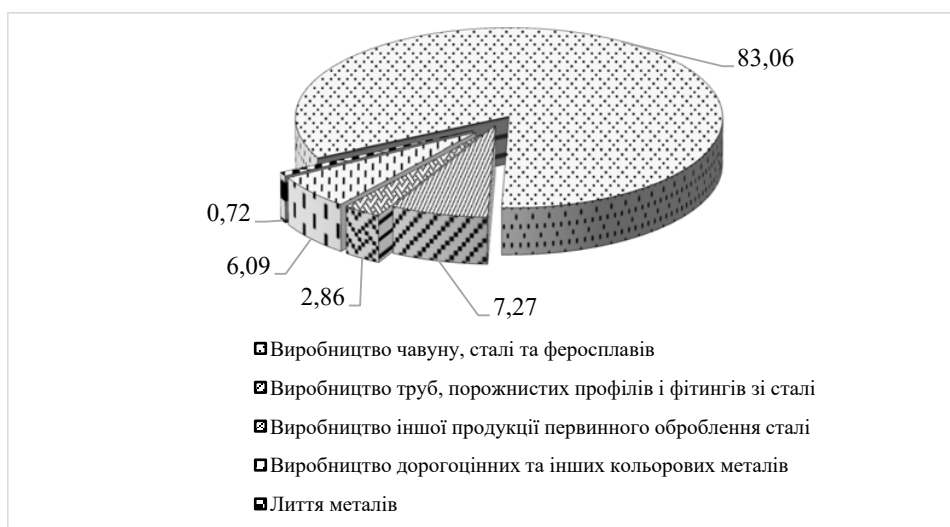

Рис. 6. Структура реалізованої продукції металургійної галузі України станом на 2020 р., %

Джерело: побудовано за даними [2]

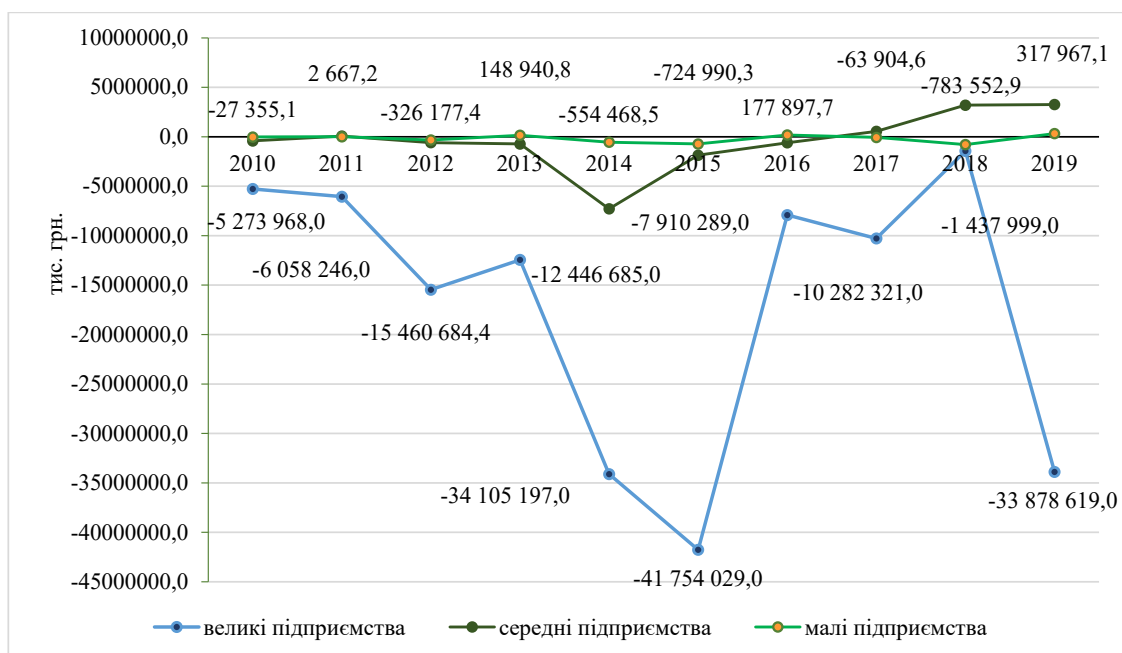

Рис. 7. Динаміка чистого фінансового результату діяльності металургійних підприємств України

Джерело: побудовано за даними [2]

Як можна помітити з рис. 8, питома вага збиткових підприємств у загальній кількості металургійних підприємств України перевищує 50% лише стосовно великих підприємств у семи з десяти аналізованих років. Щодо середніх та малих підприємств, то динаміка є значно кращою. У такому разі виникає питання, чому, наприклад, у 2018 р. загальний чистий фінансовий результат малих металургійних підприємств у країні був негативним, якщо чисельність збиткових підприємств становила лише 23,50%. Річ у тім, що розмір чистого збитку, отриманого 23,50% збиткових підприємств, виявився більшим за розмір чистого прибутку, заробленого іншими 76,5%, на 783 552,9 тис грн.

Для українських підприємств металургійної галузі характерною є спрямованість збуту продукції на зовнішні ринки [5, с. 183], тому доречно розглянути товарну структуру зовнішньої торгівлі у розрізі видів реалізованої продукції металургійними підприємствами за 2020 р. (табл. 4).

Найбільшу частку у структурі експорту та імпорту продукції металургійної галузі народного господарства у 2020 р. становили чорні метали, а саме 15,63% до загального обсягу експорту й 1,01% до підсумку по імпорту. Суттєве зростання обсягу експорту порівняно з 2019 р. спостерігалось за таким видом товару, як 80 «олово і вироби з нього» (на 299,49%) та 83 «інші вироби з недорогоцінних металів» (на 112,91%). Якщо порівнювати обсяги імпорту й експорту, то обсяги останнього будуть значно більшими (на 5 900,67 млн дол. США, або на 188,56%). За такими групами товарів, як 72 «чорні метали», 73 «вироби з чорних металів», 78 «свинець і вироби з нього», 80 «олово і вироби з нього», 81 «інші недорогоцінні метали», розміри експорту більші, що є в певному сенсі позитивним моментом.

Висновки. Металургійна промисловість належить до провідних та пріоритетних галузей народного господарства нашої країни. Створюючи значну частку ВВП та будучи вагомим джерелом залучення іноземної

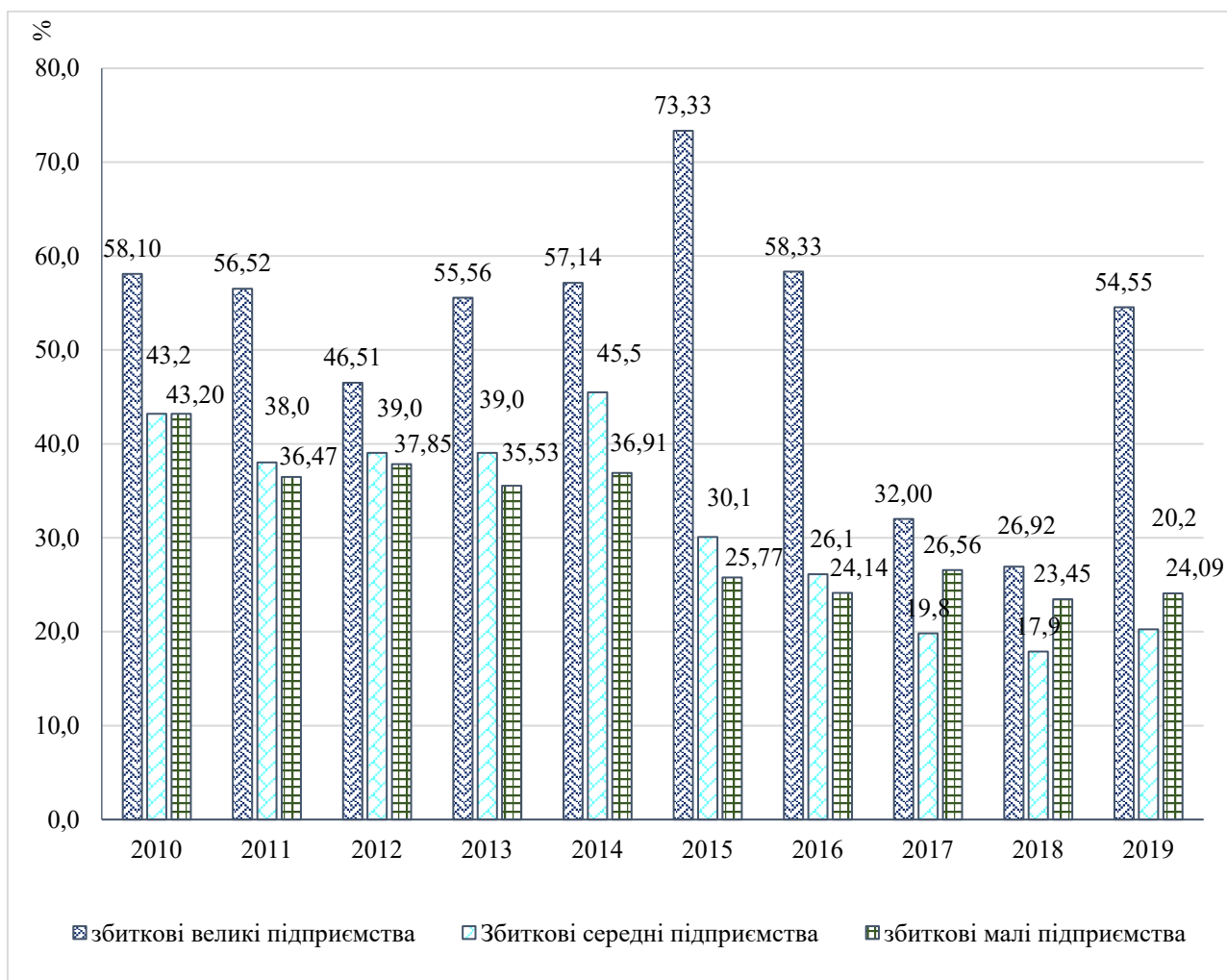

Рис. 8. Динаміка частки збиткових у загальній кількості металургійних підприємств України

Джерело: побудовано за даними [2]

Таблиця 4

Структура зовнішньої торгівлі України у розрізі реалізованої продукції металообробної промисловості у 2020 р.

Код та найменування товару згідно з УКТЗЕД	Експорт			Імпорт		
	млн дол. США	у % до загального підсумку	у % до 2019 р.	млн дол. США	у % до загального підсумку	у % до 2019 р.
XV. Недорогоцінні метали та вироби з них	9029,99	18,36	88,05	3129,32	5,76	85,72
72 чорні метали	7690,56	15,63	88,03	1039,70	1,91	83,00
73 вироби з чорних металів	877,86	1,78	84,26	820,13	1,51	74,60
74 мідь і вироби з неї	85,71	0,17	107,54	115,10	0,21	92,30
75 нікель і вироби з нього	3,13	0,01	69,59	81,74	0,15	98,00
76 алюміній і вироби з нього	108,07	0,22	107,43	376,40	0,69	93,68
78 свинець і вироби з нього	25,01	0,05	92,65	9,22	0,02	59,89
79 цинк і вироби з нього	0,07	0,00	22,99	57,46	0,11	75,91
80 олово і вироби з нього	0,12	0,00	299,49	2,84	0,01	72,84
81 інші недорогоцінні метали	63,17	0,13	57,85	56,67	0,10	97,70
82 інструменти, ножові вироби	31,43	0,06	110,67	252,78	0,47	98,51
83 інші вироби з недорогоцінних металів	144,86	0,29	112,91	317,29	0,58	113,60
Всього	49191,82	100,00	98,28	54336,14	100,00	89,37

Джерело: розраховано та побудовано за даними [2]

валюти за рахунок експорту продукції, вона забезпечує необхідною сировиною машинобудівну, транспортну та будівельну галузі, сприяючи подальшому розвитку економіки. Проте проведений аналіз діяльності підприємств металургійної промисловості України свідчить про наявність низки невіршених проблем, які потребують особливої уваги, навіть попри значні обсяги і стабільну структуру зовнішньої торгівлі продукцією даної галузі народного господарства. По-перше, високий рівень ресурсомісткості та енергомісткості виробничого циклу призводить до суттєвого збільшення собівартості продукції й, відповідно, зменшує її рентабельність та конкурентоспроможність на сві-

товому ринку. По-друге, застаріле обладнання стримує подальший розвиток галузі. По-третє, протягом 2016–2020 рр. за винятком незначного збільшення у 2019 р. на 2,25 тис осіб (або на 1,15%) простежувалося зменшення кількості працівників за відносної стабільності у кількості суб'єктів господарювання, що у разі збереження такої тенденції може спровокувати недостатню забезпеченість трудовими ресурсами й позначитися на результатах діяльності. Зменшити дефіцит трудових ресурсів можна за рахунок системи заходів стимулювання до працевлаштування, що означає підвищення заробітної плати, поліпшення умов праці, забезпечення соціальних гарантій тощо.

Список літератури:

1. Класифікація видів економічної діяльності. URL: http://kved.ukrstat.gov.ua/KVED2010/SECT/KVED10_M.html (дата звернення: 15.08.2021).
2. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 15.08.2021).
3. Євростат. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/NAMA_10_A64__custom_247597/default/table?lang=en.
4. Україна піднялась на 11-е місце у світовому виробництві сталі. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3179096-ukraina-pidnalas-na-11-misce-u-svitovomu-virobnictvi-stali.html> (дата звернення: 18.09.2021).
5. Бондаренко Н., Нестерова А. Дослідження стану розвитку та забезпеченості основними засобами металургійної промисловості України. *Галицький економічний вісник*. 2021. Т. 70. № 3. С. 178–187.

References:

1. Classification of economic activities. Available at: http://kved.ukrstat.gov.ua/KVED2010/SECT/KVED10_M.html (accessed 15 August 2021).
2. Derzhavna sluzhba statystyky Ukraini. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (accessed 15 August 2021).
3. Eurostat. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/NAMA_10_A64__custom_247597/default/table?lang=en.
4. Ukraine has risen to 11th place in world steel production. Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3179096-ukraina-pidnalas-na-11-misce-u-svitovomu-virobnictvi-stali.html> (accessed 18 September 2021).
5. Bondarenko N., Nesterova A. (2021) Investigation of the development status and provision with fixed assets of the metallurgical industry of Ukraine. *Galician economic journal*, vol. 70, no. 3, pp. 178–187.